Posudek na magisterskou diplomovou práci z jazyka ruského

Bc. Filip Davydov

G. V. ČERNOV A JEHO PŘÍNOS PRO VÝVOJ TEORIE TLUMOČENÍ (TEORETICKÁ STUDIE)

Ghelly Chernov and his Contribution to the Development of Interpreting Studies (theoretical study)

UK FF ÚTRL, leden 2018

Diplomová práce Bc. Filipa Davydova má charakter deskriptivní teoretické studie, jež se věnuje celoživotnímu dílu a výzkumu ruského teoretika tlumočení, pedagoga a aktivního konferenčního tlumočníka Gelije Vasiljeviče Černova z Moskvy. Je to první diplomová práce tohoto zaměření o profesoru Černovovi v českém prostředí. Práce vznikla v kontextu dalších teoretických diplomových prací na Ústavu translatologie FF UK, zaměřujících se na dílo, výzkumné otázky a teoretické modely významných zahraničních osobností teorie a praxe tlumočení, jakož i jejich akademického působení (např. Franz Pöchhacker, Danica Seleskovitchová, Daniel Gile, R. K. Minjar-Beloručev, Ingrid Kurzová, Barbara Moser-Mercerová, Ángela Collados Aísová, Jesús Baigorri Jalón, Kilian Seeber apod.)

Diplomová práce (DP) má 92 stránek (+ 4 přílohy: 1. vlastní krácený překlad publikovaného rozhovoru V. Zubanové o G. V. Černovovi v časopise Mosty; 2. vzpomínka tlumočníka P. Palažčenka na G. V. Černova; 3. kompletní bibliografie G. V. Černova poskytnutá Sergejem Černovem, synem prof. Černova; e-mailový rozhovor diplomanta se synem Sergejem) a je rozdělena do pěti hlavních částí, řady kapitol a podkapitol, Úvodu a Závěru.
Diplomant se v krátkém Úvodu (s. 10-11) snaží velmi stručně zasadit G. V. Černova do kontextu ruské (respektive sovětské) teorie překladu a tlumočení a vysvětluje, že jeho diplomová práce má za cíl sumarizovat a reflektovat poznatky, jimiž Černov přispěl k rozvoji ruské a světové teorie tlumočení. Diplomant zvolil pro svou DP vcelku logickou strukturu, kdy v I. části (s. 12-15) nejdříve podává přehled hlavních životopisných událostí G. V. Černova. Poté v následujících částech II. - V. a řadě jejich kapitol a podkapitol postupně mapuje a popisuje jednotlivé oblasti jeho badatelského (s. 16-58), profesního tlumočnického (s. 59-62), překladatelského (s. 63-65), akademického (s. 66-77) a lexikografického (s. 78-83) působení a sleduje jeho vývojové tendence. Jádrem celé DP je zejména část II. *G. V. Černov jako teoretik tlumočení* (s. 16-58), kde se F. Davydov podrobně věnuje popisu a charakteristice Černovova modelu simultánního tlumočení, založeného na pravděpodobnostním prognózování. Diplomant se snaží vymezit východiska tohoto pravděpodobnostního prognózování obecně (jiní badatelé používají pro stejný jev i další pojmy: např. prognóza, anticipace, divinace, se kterými diplomant také pracuje, ne vždy však zcela konzistentně), definuje souběžnost řečových činností (poslech a mluvení) při simultánním tlumočení a didakticky vysvětluje pojmy redundance a entropie. Následně charakterizuje pravděpodobnostní prognózování již přímo v procesu simultánního tlumočení, formuluje definici a podstatu prognózování a podává přehled výzkumu tohoto fenoménu, respektive anticipace v mezinárodním měřítku. V kapitole 4. a jednotlivých podkapitolách (s. 43-54) popisuje diplomant laboratorní experimenty Černova zaměřené na schopnost, respektive neschopnost prognózování při simultánním tlumočení, a dále se podrobněji zabývá procesem pravděpodobnostního prognózování z pohledu samotného G. V. Černova, který přichází ve své knižní publikaci z roku 1978 se svým prvním víceúrovňovým modelem

pravděpodobnostního prognózování. Tento model Černov postupně upřesňuje a rozšiřuje a své nové poznatky publikuje knižně v roce 1987. Krátce a stručně diplomant uvádí i další strategie, které úzce souvisejí s pravděpodobnostním prognózováním, tj. kompresi a časový posuv.

V průběhu obhajoby by diplomant mohl konkretizovat své tvrzení na s. 44-45 ohledně výsledků pokusu 4.1.1. (*Úseky obsahující nápovědy dalšího větného vývoje*). V podkapitole 5.3. *Časový posuv* (s. 57) by mohl diplomant rozvést svoji úvahu o prodloužení časového posuvu, snížení kognitivní zátěže tlumočníka a uvolnění více kapacity v jeho krátkodobé paměti. V podkapitole *2.2. Anticipace versus intuice* (s. 32) by mohl diplomant upřesnit, o jaké autory se jedná a v čem spočíval výzkum intuice v časopise *Psychology today* v letech 2002-2017?
Zde i jinde diplomant někdy formuluje příliš rychlé a obecné závěry (viz např. s. 58, 59, 11).

Je poněkud škoda, že diplomant do své analýzy nezakomponoval i některé kritické momenty a nezmínil i možné nedostatky ve výzkumu a experimentech prof. Černova a že více neupřesnil své vlastní celkové závěry.

V této souvislosti bych chtěla zmínit, že se tato diplomová práce nerodila vůbec jednoduše. Jsem si vědoma, že finální verze je výsledkem značného úsilí diplomanta, který v průběhu přípravy a psaní diplomové práce „bojoval" zejména se stylistikou, ale i se způsobem citování, s parafrázováním načtené literatury a někdy s vlastními příliš komplikovanými formulacemi a dalšími jazykovými prohřešky, či s posloupností a propojeností jednotlivých podkapitol. Některé výhrady a připomínky musím uvést, ostatní jsou vyznačené v tištěné verzi DP. Stylistická stránka DP působí poněkud nejednotně, některé kapitoly jsou psány odborným stylem, jiné spíše populárně vědecky či až publicisticky. U části IV. G. V. *Černov jako pedagog* a zejména části V. *G. V. Černov jako lexikograf* využívá diplomant do značné míry téměř doslova informace z publikovaného rozhovoru s I. Zubanovovou, které se znovu opakují v příloze 1 (stránky, jichž se to týká, jsem v příloze vyznačila: s. 61, 75, 77, 79, 81, 82, 83), avšak v samotných kapitolách není tento odkaz téměř nijak uveden.
K bibliografickým údajům: s. 90 – Liontou K. 2015 – název její statě je uveden česky (?). Nováková T. (2015) – recenze byla publikována v časopise ToP, roč. XIII, č. 63, 2002, s. 28/1638. Údaj diplomanta vychází z webu JTP, avšak jím uvedené datum odpovídá spuštění staronových a nových webových stránek JTP, ne samotnému uveřejnění recenze. Čeňková (2008) – citát na s. 21 DP – není v knižním oficiálním vydání na s. 37, ale na s. 53. Na s. 30 v poznámce pod čarou se diplomant odvolává na přílohu 5, ta však není uvedena ani v Obsahu ani v samotných přílohách. Některá jména jsou transkribována na různých místech DP odlišně (Benědiktov s. 11 x Benediktov s. 28), v kapitole 5. - jak v Obsahu, tak v textu chybí podkapitola 5.1. U ruského abstraktu bych byla opatrnější s názvem této práce jako „nazvanije *naučnoj* raboty" (vědecké), spíše jenom „diplomové" (*diplomnoj*). Stejně tak je v abstraktu potřeba konkretizovat „ustnyj i pismennyj perevod". Složitá je i situace zkratek, kdy ne všude diplomant uhlídal dané období, pro které platily různé názvy zmiňovaných vysokoškolských institucí (např. s. 78 –MGLU v roce 1957 existovalo pod názvem MGPIIJa); škoda, že se do seznamu zkratek diplomantovi nevešly zkratky jako ESIT či FTI (s. 40, 41) Na druhé straně chci vyzdvihnout snahu diplomanta překládat veškeré cizojazyčné citace do češtiny, aby čtenáři, kteří dané jazyky, zejména ruštinu, neovládají, měli možnost si přečíst vše v češtině.

Přes tyto uvedené výhrady a komentáře diplomová práce Filipa Davydova splňuje všechny zásadní náležitosti magisterské diplomové práce. Je zde vidět snaha diplomanta napsat práci poctivě, samostatně a předložit řadu užitečných poznatků pro teorii, didaktiku i praxi

tlumočení. Diplomant prokázal, že nastudoval příslušnou odbornou literaturu a že je schopen jednotlivé úvahy, názory a poznatky ve své diplomové práci použít. Diplomová práce bude užitečná zejména pro studenty oboru tlumočnictví, kteří nečtou v ruštině a kteří takto najdou na jednom místě řadu nezbytných informací o osobnosti a díle G. V. Černova.

Diplomovou práci **Bc. Filipa Davydova** doporučuji k obhajobě a hodnotím ji zatím mezi stupněm **velmi dobře** až **dobře.** O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

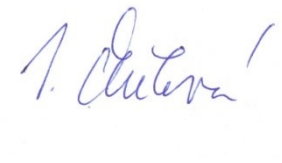

Prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc.

Praha 21. 01. 2018